

μέρα, μπορεί νά χρειαστοῦνε τῇ φαιμελιά τοῦ Γιώργου, πού εἶτανε πιδ πλούσια καί πιδ δυνατή. Μπορεῖ μάλιστα μιὰ μέρα, ποιὸς ξέρει, νά χρειαστῇ τὸ Γιώργο πιδ πολὺ ἀπ' ὅλους ὁ Θανάσης ὁ ἴδιος—ἀν καὶ ἀφτὸς ἄξαφνα κάμῃ τὰ ἴδια.

Εἴκοσι πέντε τοῦ Ἀπριλί, τρίτη, 1911.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΔΕΣΔΕΜΟΝΑ

Τῆς κ. Κ. Θ.

Κλαίει κλαίει ἡ μάβρη καθισμένη
κοντα στὴν αἰμουδιά.
Στο γόνα ἡ κεφαλὴ γυρμένη,
Τὸ χέρι στὴν καρδιά.

Πιά ἀλιωτὴ πέτρα μένει ἀν στάζουν
δάκρια ἔτσι πύρινα ;
Τί κρυφολεν οἱ φλοίσβοι ; Βγάζουν
τοὺς στεναγμούς ξανά.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΝΥΧΤΕΣ ΚΑΙ ΝΥΧΤΕΣ...

1

Ἀργά, βαρειά, περίλυπα, οἱ μεσονύχτιες ὥρες
μέσα στὰ δάση ὑφαίνουνε τοῦ τρόμου τοὺς ρυθμούς !
τὰ δέντρα ἀχνὰ φαντάσματα ! Ἐρμες, νεκρὸς κ' οἱ χῶρες,
πού ἀνάμεσό τους χάνεται ὁ τρομασμένος νοῦς !

Ὅλα νεκρά καὶ ἀμίλητα καὶ σὺ μαρμαρωμένα ! ...
Μακρὰ ὁ γυαλὸς νειρεύεται μιὰ βάρκα μὲ πανί.
Καὶ τάνθια μέσα στὸ βαλὺ τρισκόταδο πνιγμένα
χαμογελῶν στὸν ὕπνο τοὺς θεωρῶντας μιὰν Αὐγή ! ...

2

Ἀπόψε ἡ Νύχτα πιδ λαμπρὴ ἀκόμα καὶ ἀπ' τὴ μέρα...
Ἀπάνω στὰ σπῆρα μάρμαρα σὺ θάλασσα τὸ φῶς !
Κ' οἱ εὐωδιὲς σὺν κύματα πού ἀπλώνει στὸν ἀγέρα
ὁ κάμπος κάτου—ὁ ἄνθινος πλατὺς Ὠκεανὸς !—

Ὁ ὕπνος κάκου μάχεται τὰ μάτια νὰ σφαλίσῃ !
Κ' οἱ πόθοι μέσα στὴν καρδιά ζωντάνεψαν στὸ θάμα !
Μέσ' τὴν αὐλὴ κ' ἡ κοπελλιὰ καὶ δίπλα ἀπὸ μιὰ βρύση
τὶς ὥρες τοῦ ἐρχομοῦ μετρᾷ μὲ τοῦ νεροῦ τὸ κλάμα !

Ἀθήνα

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ

ΜΕΓΑΛΟ ΕΘΝΙΚΟ ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Τυπώθηκε στὸ Παρίσι καὶ πωλεῖται στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἑστίας» δρ. 10.

ΕΘΝΙΚΟΙ ΟΛΕΤΗΡΕΣ

Σήμερα, 5 τοῦ Μαγιοῦ, δημοσιεύεται στίς ἐφημερίδες τῆς Πόλης ἡ ἀκόλουθη δήλωση :

«Ἡ ἐν ταῖς Πατριαρχείαις ἀποφάσει τοῦ Δ. Ε. Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκλεγείσα καὶ ἐργαζομένη ἐδικὴ ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος Ἐπιτροπὴ παρὰ καλεῖ τὰς ἐντίμους Ἐφορείας καὶ τὰς ἐλλογιμοὺς Διευθύνσεις τῶν Σχολῶν καθὼς καὶ πάντας τοὺς ὁμογενεῖς, ἵνα γνωρίζουσι σχετικόν τι περὶ τοῦ ζητήματος τῶν μαλλιαρῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν σχολῶν καὶ τῶν μαθητῶν, ὅπως προσερχόμενοι καταθέτωσιν αὐτὰ ἐνώπιον αὐτῆς ἢ ἀποστέλλωσιν ἐγγράφως καὶ ἐνυπογράφως πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Σεβ. Μητροπολίτην Φιλαδελφείας κ. Προκόπιον—Ἐν ταῖς Πατριαρχείαις, τῇ 4 Μαΐου 1911».

Παρακαλοῦνται λοιπὸν μὲ τὴ δήλωση τούτη οἱ διευθυντάδες, οἱ ἔφοροι καὶ πᾶς ὁμογενής, πού θὰ γὰρ βέβαια τὸ ἔθνος τοῦ σὺν τὸ ἄτομό του, νὰ καταγγείλουνε στὴ σεβάσμια ἐπιτροπὴ δασκάλους, γιὰ αὐτοὶ νὰ βέβαια τὰ ὅργανα «τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐθνικῶν ὀλετήρων ἐπὶ τῶν σχολῶν καὶ τῶν μαθητῶν. Κ' ἡ ἐπιτροπὴ μὲ μεγάλη εὐγένεια μὰ καὶ μὲ μούτρα σθερὰ θὰ τοὺς συστήσῃ νὰ μὴ συνάψουν ἄλλη φορὰ συμβόλαια μὲ τὴν κοινότητά ἡ καὶ τὴν ἴδια ὥρα θὰ τοὺς ξύσῃ, ὅπως τὸ λέν καὶ τὸ φωνάζουν κοιντοπότηρα γελῶντας κάτι ἀνίδεοι, μοχθηροὶ καὶ συφεροντολόγοι.

Κι ἂς μὴν τοὺς νοιάζῃ. Θὰ βρεθῇ κάποιος δάσκαλος νὰ καταγγείλῃ—καὶ αὐτὸς βέβαια θὰ γὰρ τὸν πλησίον του, τὸ συνάδερφό του σὺν τὸν ἐαυτό του. Θὰ βρεθῇ καὶ κάποιος ἔφορος νὰ καταγγείλῃ—καὶ αὐτὸς βέβαια θὰ γὰρ γραμματισμένος καὶ εὐγενής καὶ πολὺ θὰ χωνεύῃ τὸ δόλιο τὸ δάσκαλο ἡ κερδοῦλα του. Θὰ βρεθῇ τέλος καὶ κάποιος ὁμογενής πού τόσο βραθεὶς μέσ' στὴν καρδίᾳ του θὰ ἔχῃ ὑπονασμένη τὴν πρὸς τὸ ἔθνος τοῦ ἀγάπη, ὥστε μὲ θάρρος καὶ χωρὶς δισταγμὸ νὰ καθίσῃ στὸ τραπέζι—κι τοῦ καὶ μὲ φόβο Θεοῦ, μὲ σεβασμὸ, μὲ προσοχὴ μεγάλη νὰ συντάξῃ τὸ «τῆς οὐρανίας» τοῦ πρὸς τὴ σεβάσμια ἐπιτροπὴ. Ἐννοιοὺς τοὺς καὶ θὰ βρεθοῦνε τέτοιοι καλοὶ, τέτοιοι μορφωμένοι ἄνδρες καὶ προκισμένοι μὲ τέτοιαν ἀναθροφή, μὲ τέτοιον πνέμα καὶ ξυπνάδα καὶ μυαλὸ πού εὐκόλα, θαρρετὰ καὶ ἀδίσταχτα νὰ τρέξουνε γιὰ νὰρπάξουν τὴ δόξα τῶν Χαριέδων καὶ τῶν οὐρανοκτίτων τοῦ Χαμίτη καὶ νὰ στεφανωθοῦνε μὲ δαύτη. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἔχτροι τοῦ μαλλιαρισμοῦ, ὅπως τονε βαφτίσανε οἱ ἔξυπνοι, τοῦ δημοτικισμοῦ, τοῦ νεοελληνισμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ κυριολεξία του, ἀρχίστε μὲ ζήλο τὸν καθαρισμὸ τῶν ὑπονόμων πού διαλαλεῖτε, πῶς ἀνοίγουνται.

Ὅμως «σκληρόν ὅμιν πρὸς κέντρα λακτίζειν». Καί γιὰ μᾶς ἄλλη νίκη ἢ δήλωση αὐτῇ. Νίκη γιὰ τὴ δημοτικὴ τὸ ταξίδι στὸ Μωριά τοῦ γέρου τῆς καθαρεύουσας κ' οἱ διάλεξές του καὶ ἀποτελέσματά τους. Νίκη κ' ἡ πάψη τοῦ Παλαμά πού τόσες ἔφερε διαμαρτυρήσεις τιμημένων προσώπων. Νίκη τὰ γεροντικά ἄρθρα τοῦ «Νεολόγου» καὶ τοῦ «Ταχυδρόμου» ἢ σαχλὴ δημοσιογραφία, ὅπου γράφει καὶ κάποιες μεριστοφιλῆς κ' ἑνᾶς καθηγητῆς, λέει, τῆς ἱστορίας. Ὅλ' αὐτὰ δείχνουν τὴ μοίχλα τῆς καθαρεύουσας καὶ ἐκείνων πού τὴ λατρεύουν ἀκόμη. Ὅμως σᾶς ἀδικούμε καὶ πάλι. Αὐτὰ μπορεί νὰ τὰ πῇ κανεὶς σὲ ἀγραμμάτους. Γιὰ σᾶς, σοφολογιώτατοί μας, εἶναι καλὴ ἢ καθαρεύουσα — καὶ τὸ νοιώθετε πολὺ καλὰ—γιατὶ ὑπερετάει τὰ καλὰ καὶ σφύροντα.

Κ' ἐσεῖς, δασκάλοι δημοτικιστάδες, τάφτι σας νὰ μὴ δρώνη. Ἄς πᾶν νὰ σᾶς καταγγέλουν «ἐγγράφως καὶ ἐνυπογράφως» ὅσοι σᾶς μισοῦνε. Τὴν ψυχὴ τους δείχνουν. Καὶ δείχνουνε—τὸ πὺθ θλιβερὸ εἶναι τοῦτο— πὺθ Ρωμοὶ δὲν εἶναι, δὲν εἶναι λεβεντόπουλα. Ἐσεῖς τὰ παιδάκια τὰ συλλογιέστε. Μὲ πόνο νὰ παρακολουθᾶτε ἢ καρδιά σας τὰ Ἑλληνόπουλα. Τὰ βλέπετε σὺν ἔρχονται γιὰ πρώτη φορὰ νὰ ταχτοῦνε στὴν πρώτη τάξη ἐλθέδρουσα, ἀφράτα, γελαστά, μὲ μάτια πού δείχνουν ψυχὴ ἀχόρταγη νὰ βλέπη καὶ νὰκούη τὴ γλώσσα πού τὴν κυβερνᾶνε κανόνες πού ναι νὰπορέσῃ κανεὶς. Τὴ γλώσσα τῶν νηπίων αὐτῶν δὲν τοὺς τὴ δίδαξε δάσκαλος. Καὶ ὅμως εἶναι τέλεια μὲ ὅλο τὸ φτωχό της λεξιλόγιο. Ὁ βάρβαρο σκολεὶ καὶ βανταλικὴ ἐκπαίδεψη! Καὶ τί καταντοῦνε σὰ φτάσουνε στὴν ἑβδομὴ τάξη; Χλωμά, μαραμμένα, ἀπ' ἄλλα λείπει ὁλότελα τὸ χαμόγελο καὶ ἄλλα μὲ βλακώδες γέλωτα καὶ ἄχαρη καὶ ἀνούσιο προικισμένα. Αὐτὴ ναι ἢ κατάντια τῶν δύστυχων Ἑλληνόπουλων πού τὰναθρέφει ἢ βλακεία, ἢ τύφλωση, ὁ ἐγωῖσμός, τὸ σφύρον, ἢ καθαρεύουσα. Καὶ τὸ παιδί μεγαλώνει, γίνεται νέος καὶ νὰ ἢ ζωγραφιά του.

«Νὺθς θᾶναι μὰ θᾶστρολογοῦν τὰ λιγοστὰ μαλλιά του
μὲ τὴ θεωρίά του σὰ φλουρί, μὲ χεῖλια πανιασμένα
μ' ἄλλα μᾶτια καὶ θολά, ματόφυλλα πεσμένα
ὅθι σου μιλᾷ ἀνασπίνοντας σάπιον πνοὴ θανάτου.»

Εἶναι ὁ νέος τῶν μεγαλοπλεῶν μας πού πρὶν τὸν ἐκφυλίσουνε τὰ ψεύτικα συνήθεια καὶ τὰ ξένα, τὸν προδιάθεσε γι' αὐτὸ ἢ ἐκπαίδεψη ἢ καθαρευουσιάνικη, ἀπομακρύνοντάς τον ἀπὸ τὴ ἐθνικὴ λεβέντικη ψυχὴ. Ὁ μεγάλος μας ὁ Πάλλης τὴν ἔχει κάνει τὴ θαυμαστὴ αὐτὴ ζωγραφιά. Δασκάλοι, μὴν ἀφίνετε τὸν Πάλλη ἀπὸ κοντὰ σας. Εἶναι ὁ καλύτερος συνεργάτης στὸ ἔργο σας. Τὰ παιδιάτικα τρα-

γούδια του γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα εἶναι τὸ καλῆτερο ἀντιφάρμακο στὸ φάρμακὸ τῆς καθαρεύουσας. Μοναδικὸς γιὰ νὰ μιλήσῃ στὰ παιδιὰ μὲ γλώσσα πού χρειάζεται νὰ μιληθοῦνε. Ἔτσι θὰ σώσετε κάπως τὴν ἄτυχη ρωμαϊκὴ ψυχὴ. Δροσιὰ θὰ σταλάξετε στὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶν καὶ θάρρησῃ νὰ τὴν ξεράνη ἢ καθαρεύουσα. Τὴν ὥρα πού μὲ στάση λεβέντικη, μὲ σπιθόβολη ματιὰ μᾶς ἀπαγγέιλανε κάπου γιὰ πρώτη φορὰ ὅλα τὰ παιδάκια τὰ «Τέσσερα ἀδέρφια», τὸ «Μύλο», τὸ «Γατάκι» καὶ τὰ τένοια τραγουδάκια τοῦ Πάλλης, ἢ ψυχὴ μας πετοῦσε στὰ οὐράνια. Ὅλα τὰ παιδάκια, γιὰτὶ ὅλα τὰ ἐννοίωσαν, καὶ ἀφομοιωθήκανε μὲ τὴν ψυχὴ τους τὰ τραγούδια βγαλμένα καθὼς εἶναι ἀπὸ ρωμαϊκὴ ψυχὴ. Ἐνῷ γιὰ τὸν καθαρευουσιάνο τὸ δάσκαλο ἔνα δὺς μονάχα σὲ μιὰ τάξη ἀλάκαιρη εἶν' ἔξυπνα καὶ σ' αὐτῶν ἀπάνω τὸ μυαλὸ ὀργιάζει γιὰ τὴ ρεκλάμα του καταδικάζοντας ὅλα τὰ ἄλλα ἀνίκανα γιὰ μάθηση! Ἄν θέλουνε λοιπὸν καταγγελία, καταγγέλνουμε τοὺς ἴδιους ὡς ἐθνικοὺς ὀλετήρας. Ἐσεῖς οἱ νέοι δασκάλοι τὴν εὐχαρίστηση πού αἰσθάνεστε διδάσκοντας, τι πιάνει τόπο μὴν τὴν ἀφίνετε καὶ μὴ σᾶς νοιάζει καθόλου. Οἱ ἐχτροί μας ὅσο θέλουν ἂς κλωτσοῦν τὸ βράχο τὸν ἀσάλευτο. «Σκληρόν αὐτοῖς πρὸς κέντρα λακτίζειν».

Πόλη 5 τοῦ Μάη 1911

ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ

ΣΤΟ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΤΣΙΡΟ τῆς «ΕΣΤΙΑΣ»

Τσίρο, μωρε, οἱ συχωριανοὶ
στον τόπο σου σε κράζουν,
πὺθ Κύρος μοῦγινες φραγκάτικα;
Ὅλοι κι' οἱ τσίροι κι' οἱ κολιοὶ
καὶ τι σκουρμπια σου μιᾶζουν
σαν εἶναι οἶκτω μερῶν μπαγιάτικα.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ Φωνητικὰ καὶ ὁρογραφικὰ τῆς Νεοελληνικῆς. 89. 2.

Ὁ συγγραφεὺς ζητάει νὰποδείξῃ τὸν ἴσα μὲ τώρα ἀπαρτήρητο νόμο γιὰ τὴν ἐξασθένηση τοῦ *ου* σὲ ἰ πρὸ τοῦ φύγει τὸ *ου* στὰ βόρεια Νεοελληνικὰ ἰδιώματα. Τὴν πραγματεία τὴ διαιρεῖ σὲ τρία κεφάλαια. Στὸ πρῶτο εἶναι ἡ γενικὴ θεωρία. Στὸ δεύτερο τὰ παραδείγματα πού ὑποστηρίζει τὸ φαινόμενο. Καὶ στὸ τρίτο ἐξηγεῖ μὲ τὸ νόμο αὐτὸ μερικὲς σκοτεινὲς λέξεις π. χ. τὸ *ἔτσι*, τὸ *ἄρθρον* ἔ, τὸ *σίντα* κλπ. Τὴ πραγματεία αὐτὴ τὴ συσταίνουμε σὲ κείνους πού καταγίνονται μὲ τέτοια ζητήματα.

Ε.